

ДО

Г-жа Деяна Костадинова

*Секретар по социални политики,
младежта и спорта*

На Президента на Република България

СТАНОВИЩЕ НА ТЕМА

„ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И ПЕРСПЕКТИВИ ПРЕД МЛАДЕЖКАТА ЗАЕТОСТ“

От Деница Кръстева Кръстева

Магистър по „Социология“, УНСС

Уважаема г-жо Костадинова,

Благодаря за поканата и възможността за участие в срещата на Съвета за икономическо развитие и социални политики, организирана по линия на новата инициатива на Президента „Младежка визия за развитие на България“. В тази връзка Ви изпращам своето становище по темата на заседанието – „Предизвикателства и перспективи пред младежката заетост“.

Технологичният напредък и новият виртуален свят са променили драстично представите и разбиранията ни за света. Образува се огромна пропаст между поколенията, променили са се ценностните и разбиранията за живота. Тези социопсихологически трансформации, завладели света, бушуват и в нашето общество. Изправени сме пред редица проблеми изискващи спешни и активни политики.

Политиката, като всяка социална реалност, може да се определи като сфера на социални взаимодействия (действия с публичен характер) между индивидите и групите, чрез която се осъществява, поддържа и съхранява обществената цялост. Политиката, като рамка на обществото е именно онази част от основанията, които карат хората да живеят заедно в общество. Тя е онзи механизъм, съвкупност от социални представи и практики, който ни позволява да живеем продължително заедно, въпреки всичките ни различия и противоречия. Обуславя колективно подчиняване на определени норми, за да се гарантира оцеляването,

съществуването и по-нататъшния прогрес на съответната човешка общност. Тя е тази, която ни задържа заедно или ни прогонва.

Обществото, в което живеем, е отражение, както на политически решения, така и на всичко това, което Вие и аз правим чрез своите избори. Тъй като човек не си е самодостатъчен, той е принуден да живее в общност, към която е социално ангажиран и отговорен. Нашите избори и действия рефлектират не само на нас самите и околните, но и на бъдещите поколения. Променя се и се формира, както социалната среда, така и ценностната ориентация. Именно затова смятам, че е от изключителна важност да се работи активно по проблемите засягащи младежката заетост и безработица.

През третото тримесечие на 2012 г. безработните лица в страната са 393,2 хил.¹ Продължително безработни, от една или повече години са 221,7 хил., или 56.4% от всички безработни лица, като в сравнение с третото тримесечие на предходната година броят им се увеличава с 6.5%. Безработните, търсещи първа работа, също се увеличават с 8.3% и през третото тримесечие на 2012 г. достигат 70,0 хиляди. Коефициентът на безработица за населението на възраст 15-29 навършени години е 18.9% (20.4% за мъжете и 16.9% за жените) и нараства с 2.7 процентни пункта спрямо третото тримесечие на 2011 г., като увеличението е по-голямо при мъжете (с 4.2 процентни пункта) в сравнение с жените (0.7 процентни пункта).

Тревожните изразения на безработицата в България алармират не само за проблеми сред младежката заетост, а като цяло за влошено състояние на пазара на труда, който рефлектира отрицателно на икономическият растеж на страната ни. Общият социален контекст е на несигурност, скъсване на професионални кариери, масова заплаха от безработица, масово работене на нещо, което е много различно и е далеч под нивото на получено образование и базова квалификация. Страхът и несигурността от бъдещето, от възможна безработица или влошаване на трудовите условия и перспективи, тласка хората към лична стратегия на оцеляване, а не на развитие.

От казаното до тук, смятам че е необходимо да се стимулират и провеждат **проекти свързани с навременната и максимална информираност на младежите по отношение на възможностите им за професионално образование и развитие**. Трудовото ориентиране на индивида би трябвало да започне преди старта на неговото висше образование. Голяма част от младите хора не са наясно какво искат и/или какви специалисти се търсят на трудовите пазари. Недостатъчната информираност, нереалистичните представи и впускането по инерция водят до сериозни проблеми на пазара на труда:

¹ По данни на НСИ от „Наблюдение на работната сила“.

- ✓ недостатъчно мотивирани млади хора, които да проявяват жив интерес към дадена наука, да прилагат и доразвиват наученото в практиката;
- ✓ ниско продуктивни кадри, защото нито работят по специалността си, нито според личните си желания;
- ✓ недостиг на добри специалисти, като цяло и свръх недостиг на специалисти в конкретни области / пазарни ниши;
- ✓ производство на кадри, които остават извън пазара на труда;
- ✓ допълнително създадена необходимост от преквалификация на икономически активното население.

Вярвам, че навременната и добра информираност на младежите ще се отрази изключително благоприятно в личен, обществен и икономически аспект. Ще се повиши качеството на образованието и нивото на завършилите специалисти, които ще отговарят на нуждите и изискванията на пазара на труда. Ще е налице по-добра взаимственост, както между образованието и бизнеса, така и между младото и старото поколение.

Също така, съм на мнение, че компании с ниска добавена стойност, създават „напудрени по холивудски“ работни места и по този начин насаждат изкривени представи и очаквания сред младежите – за експресно кариерно развитие, изкуствено завишен престиж и стандарт на живот. На микро ниво са нарушени ценностните ориентации, а на макро – икономическите и пазарни принципи. Именно затова би било добре, **правителството да създава благоприятни условия за развитие на фирми с висока добавена стойност**. Да бъдат стимулирани не просто големи външни инвеститори откриващи нови работни места, а онази част от бизнеса, която има висока продуктивност, социална отговорност и реално подпомага икономическият растеж на страната ни. По този начин, младежката заетост ще се стимулира сред младите високо квалифицирани специалисти, хора кумулиращи допълнителен човешки капитал, повеждайки страната по пътя на благоденствие и просперитет.

Богатството и благополучието са житейска многомерна характеристика от личностен и обществен характер. Материалното богатство и високият стандарт на живот би трябвало да се съчетават с умствено, познавателно, интелектуално, емоционално, ценностно и духовно развитие и реализация на хората, за да може като цяло обществото да се развива в положителна посока.

С уважение,

Деница Кръстева Кръстева

Магистър по „Социология“, УНСС

гр. София

28 декември 2012 г.